

велика шкода дитині. Діти перестають довіряти людям, через це коло спілкування звужується, вони стають замкненими і вороже налаштованими [2, с. 224].

Дитина, що живе у сім'ї, де психологічне насильство над нею є звичним явищем (або ж насильницька поведінка батьків відносно одне одного), відчуває постійний психологічний дискомфорт, для неї це справжня трагедія. Постійне відчуття страху та невпевненості призводить до різних форм агресивної поведінки: від занурення в себе та пасивності до насильницьких дій відносно слабших.

Стан який переживають скривджені діти стосується кожного громадянина суспільства. Діти – це майбутнє кожної держави. А тому фізичні та емоційні травми, які вони переживають, обкрадають суспільство та усіх його членів зокрема. Не завжди можна уникнути дитячих травм, але їхні мінімізація має стати важливою метою соціальної політики.

Список використаної літератури:

- 1.Левченко К. Тільки не мовчи. Домашнє насильство починається з «незначних дрібниць» [Електронний ресурс] / К. Левченко. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/06/9/224605/>.
- 2.Максимова Н. Ю. Сімейне консультування / Н. Ю. Максимова. – К.: Персонал, 2011. – 304 с.
- 3.Платонова Н. М. Насилие в семье: Особенности психологической реабилитации. / Н. М. Платонова, Ю. П. Платонов. – СПб: Речь, 2004. – 154 с.
- 4.Пчельникова О. А. Психологическая помощь детям — жертвам насилия / О. А. Пчельникова. – Ижевск: Центр социальных и образовательных инициатив, 2012. – 48 с.
- 5.Сафонова Т. Я. Жестокое обращение с детьми. Помощь детям, пострадавшим от жестокого обращения и их родителям / Т. Я. Сафонова, Е. И. Цымбал. – М., 2001. – 270 с.
- 6.Синягина Н. Острые проблемы воспитания: поиски решения / Н. Синягина. – М: Арманов-центр, 2010. – 240 с.

Науковий керівник: доцент О. В. Педченко

КАЗКОТЕРАПІЯ ТА ПСИХІЧНИЙ РОЗВИТОК ДИТИНИ

О. В. Дем'яненко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Казки є одним з найпоширеніших видів оповідальної народної творчості. Це фольклорний розповідний твір про вигадані, а часто й фантастичні події. За своїм змістом і поетикою казки подібні до сказань, легенд і баладних пісень. Термін «казка» походить від слова казати (казки розказуються). За часом виникнення казки належать до найдавніших форм народної творчості. Вони дуже популярні серед усіх народів світу й відзначаються захоплюючим сюжетом [6].

Українські народні казки - популярний фольклорний жанр (фольклор -«народна мудрість»). В народних казках передається з покоління в покоління мудрість народу, усе, що є вартим уваги нащадків, життєвий досвід, мрії народу, його почуття [2]. Одні казки виділяються своєрідним складом дійових осіб, другі - фантастичністю сюжету, треті - соціально-побутовими конфліктами. Тому казку поділяють на три жанрових різновиди: казки про тварин (птахів, рослин, комах); чарівні (їх іноді називають героїчні чи фантастичні); суспільно-побутові (реалістичні, новелістичні).

Казка фіксує національні традиції. Мотиви, теми, образи, мова казок як невід'ємної складової частини усної народної творчості представляють самостійний світ, особливий для кожного народу, що впродовж історії розвивався у певних суспільно-економічних умовах [6].

Д. Б. Ельконін стверджував, що класична (чарівна) казка максимально відповідає дійсному характеру сприйняття дитиною художнього твору, в неї є низка тих дій, що повинна зробити дитина. Якщо такої низки в казці немає, то дитина губиться, відволікається від ходу пригоди. Цим пояснюється труднощі дошкільників у сприйнятті більш складних творів. Деякі дослідники наголошують на сприйнятті дитиною за допомогою казки соціально значимих моделей поведінки. Розглядаючи казково-фольклорний світ, О. Е. Сапогова звертає увагу на наступні його особливості: «речовність», екстравертність; в ньому людина переважно діє, виявляє свої думки і почуття зовні; у казковому світі представлені квазі-реальність і квазі-логіка; світ древньої казки все ж таки досить замкнутий, обмежений, казкова розповідь демонструє своєрідну абсолютизацію, максимальність, граничність присутніх у казці характеристик і високий ступінь злиття індивіда з навколишнім світом. Це свідчить про своєрідні «посередницькі» функції казки між дитячою свідомістю і реальністю [3].

Можна виділити загальні важливі ідеї народних казок.

1. Довколишній світ - живий. Це ідея важлива для формування дбайливого і осмисленого ставлення до того, що нас оточує.

2. Ожилі об'єкти навколишнього світу здатні діяти самостійно, вони теж мають право на власне життя. Ця ідея важлива для формування почуття прийняття іншого.

3. Поділ добра, зла, перемога добра. Це ідея - важлива для підтримки сили духу, і розвитку прагнення до кращого.

4. Найцінніше дістається через випробування, бо, що далось задарма, може швидко піти. Ця ідея важлива для формування механізму визначення мети й терпіння.

5. Навколо нас безліч помічників. Ця ідея важлива для формування почуття самостійності, і навіть довіри до світу. Життя багатогранне, тому сюжети народних казок різноманітні [1].

Центральний момент занять з використанням казки - добровільність участі дітей. Не всі діти відразу розпочинають брати участь у грі. Деякі з них спочатку хочуть поспостерігати з боку за тим, що відбувається, і лише згодом у них виникає бажання самим брати участь у цікавому видовищі. З урахуванням індивідуальних особливостей дітей слід починати з тими, хто швидше відгукується на запрошення дорослого; при цьому доцільно додатково мотивувати на залучення до гри решти дітей. Від ступеня психологічного комфорту учасників безпосередньо залежать їх активність, глибина емоційної активності.

До проведення казкотерапії діти знайомляться з казкою. Це потрібно для отримання цілісного уявлення від її тексту. Необхідно приділяти не менше уваги руховій активності дітей. Стомленість після багаторазового виконання психогімнастичних етюдів призводить до мимовільного розслаблення організму і, отже, позбавлення емоційного напруження. Лише незначну частину часу діти розташовуються на стільчиках, коли дорослий розповідає казку; фантазують за музичною композицією; перебувають у ролі глядачів у грі-драматизації за окремими епізодами казки [2].

В іграх заохочуються самостійні висловлювання дітей щодо сюжету казки, дій однолітків, власних переживань. Після завершення казкотерапії обговорення не зав'язується саме по собі, дорослий повинен розпитати дітей про те, які ігри і вправи сподобалися, запам'яталися, ролі яких казкових героїв хотілося б виконати повторно. Думка дітей обов'язково враховується.

Отже, українські народні казки закладають фундамент морального, естетичного, особистісного виховання, оскільки містять національні та загальнолюдські гуманістичні ідеали і відповідають віковим особливостям дітей.

Список використаної літератури:

1. Вачков И. В. Сказкотерапия. Развитие самопознания через психологическую сказку. – М.: Ось-86, 2007. – 144 с.
2. Гетманська М. Казка чи казкотерапія? Виховання чи лікування? // Психолог дошкілля. – 2012. – № 9. – С. 29-32.
3. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Формы и методы работы со сказкой. – СПб.: Речь, 2011. – 240 с.
4. Павелків Р. В. Дитяча психологія: навч. посіб. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К.: Академвидав, 2008. – 431 с.
5. Прудюс Е. К. Сказкотерапия в помощь родителям. Там водятся волшебники. – СПб.: Речь, 2006. – 224 с.
6. Ткач Р. М. Сказкотерапия детских проблем. – СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. – 118 с.

Науковий керівник: доцент Н. В. Шавровська

ВПЛИВ ЯВИЩА «СЕЛФІ» НА ПОВЕДІНКУ ПІДЛІТКІВ

Л. В. Добровольська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Сьогодні, у зв'язку зі стрімким зростанням популярності соціальних мереж та файлообмінників з елементами соцмереж, особливого захоплення серед молодих людей, а особливо підлітків, набуває автофотографування, відоме, як «селфі».

«Селфі» (від англ. self – сам, само) – вид фотографії, автопортрет, зроблений за допомогою камери смартфона, планшета, фотоапарату чи вебкамери і розміщений в соціальній мережі. Вперше поняття «селфі» з'явилося на австралійських інтернет-форумах у 2002 році і отримало широку популярність на початку 2010-х років через поширення мобільних пристроїв з фотокамерами та розвитком мобільних додатків, таких як Instagram [2].

Віртуальну особистість та способи її самопрезентації в різних комунікаційних середовищах соціальних мереж вивчали Д. В. Іванова, С. І. Черних, Є. Горного, Н. В. Гордєєв, Л. Д. Александрова, В. Фріндт, К. Міллер [1; 4; 5].

Масове поширення «селфі» серед учнівської молоді зумовило потребу наукового обґрунтування впливу цього явища на поведінку підлітків, адже цей феномен має як позитивні, так і негативні наслідки для становлення особистості сучасних хлопців і дівчат.

Б. Соколов відзначає, що безпосередньо мобільний телефон, як технічний засіб, спочатку взагалі не мав функції використання для самофотографування. Камера, яка вмонтована в телефон, передбачала погляд зовні, а не погляд, що став згодом «націлюватися» й на самого себе. Тобто, суб'єкт зіткнувся з подвоєнням: фотограф і модель зійшлися в одне. Отже, селфі дозволило подивитися на себе зовні та надало змогу контролю над собою. «Я» в дзеркалі – це «Інший» і, водночас, це і «Я» – сам [7].

Таким чином, «селфі» представляється нам своєрідною формою демонстрації збирального образу себе навколишньому світу. При цьому, «важливим у цій самопрезентації стає бажання відобразити себе «тут і зараз», донести до глядача певний момент свого життя та своє ставлення до нього, оскільки візуальний образ це передає краще за текст, а також отримати позитивний зворотний комунікативний зв'язок («лайк», репост, коментар) як елемент зовнішньої психологічної стимуляції» [2, с. 64].